

בגיל 18 ידעה כבר מה מטרתה בחיים -

אשה לוחמת

האצבעות ראות. תלמיד עיוור בן 14, בשעת שיעור בגיאוגרפיה. הגלובוס שלידו הוא גלובוס תבליטי. "הרי היטליה גבוהים מן האנדים", הוא קובע בעזרת אצבעותיו.

ארוחת ארבע. שלוש נערות אלה עומדות במסדרון בית הספר, ליד עגלת מזנון ש חילקה להן ספלי תה וכריכי ריבה. הן לומדות בכיתה הבוגרת במוסד, למרות שגילן שונה.

חדר האוכל. חמישה מבין חניכיו הצעירים יותר של המוסד, מסובים ליד שולחן ארוך בחדר האוכל המרווח. רחסי חדר האוכל עשויים בצורה שלא יתפסקו הצלחות בלתי שביירות.

מטבעו לקיצוניות. קיצוניות זו הולידה את דמותו האפלה של ג'וזף מקארתי, הדוכן קישוט שלחם בסחנות האדומות, ודרס תוך כדי כך כל מי שנתקל במקרה בדרך הקרירה שלו.

למעשה התחיל הזעזוע בימי המשבר הי גורא של 1929, שהרס את חיייהם של מיליוני משפחות אמריקאיות. הסבל הנורא הוליד את "התוכנית החדשה" של פראנקלין דילאנו רוזבלט, והשליט בושינגטון קבוצה של צעירים משכילים, שביקשו לתקן את העולם.

"התוכנית החדשה" הצילה את הקאפי טליוס, יצרה בסיס חדש ובריא לחברה האמריקאית למשך שנים רבות. אולם היא הייתה עטופה רומנטיקה שמאלנית שהיתה זרה למסורת האמריקאית. כאשר מת רוזבלט, חודשים מעטים לפני שהצליח לקבור את אדולף היטלר, נולדה הריאקציה הגדולה.

ציר המכשפות. אמריקה עברה מן הקצה אל הקצה. מיליונים השתכנעו לפתע כי כנופיה קומוניסטית השתלטה בושינגטון ומסרה שטחים עצומים באירופה ובאסיה לידי סטאלין הרשע. הגיבורים של אתמול הפכו לבוגרי-הבלעל של היום. הכל היה מוכן לציד-המכשפות הגדול.

המקראתיים היה תופעה אמריקאית מובת, וכל הנסיונות להעבירו באופן מלא-כותי לקרקע אחרת (כולל ישראל) נידונו מראש לכשלון. הוא היה סימפטום לחברה עשירה ומשגשגת, החיה בצל הפצצה האטומית, והחרדה מפני אובדן העושר החדש והבלתי-בטוח. יותר משיצר אותו מקארתי עצמו, שהיה אדם קטן ומבוטל, יצרו אותו אלפי הפחדנים שנכנעו לו, והמיליונים שהיו אחוזים היסטריה.

אולם גם הגל הזה עבר. בושינגטון התכבד גנרל חביב וזורע-אימון. העושר החדש נראה בסוה יותר. ואילו שווי-המשקל האטומי בעולם הרחיק את סכנת המלחמה הטוטאלית. כשמת מקארתי לפני חדשים, היה קשה אף לזכור שאיש זה הפך לפני שנים מעטות למושג בינלאומי.

ואו באו, לפני חודש, תשעת השופטים העליונים של ארצות-הברית, המרות העליונה והעצמאית של החוק האמריקאי, והוציאו תריסר פסקי-דין שהחזירו בבת אחת את הגלגל ב-20 שנה אחורה. במחיד אחד חיסלו את ירושת תקופת מקארתי. הקר מוניסטים השפוטים שוחררו מכלאם. האנשים שהתנגדו לציד-המכשפות טוהרו מכל אש-מה. הש. ב. האמריקאי חוייב לפתוח את תיקיו הסודיים ביותר בפני כל פרקליט אשר שולחו מואשם על-ידי סוכן הש. ב.

אולי מוזרה יותר מהעזת השופטים עצמם היתה הגבת הציבור: הוא לא התרגש. אותו קהל, שלא הלך לישון לפני שנתים מבלי לחפש בוגד מתחת למיטה, קיבל בכרכה את האחירה הצלולה החדשה. אמריקה חזרה למסלולה, ההיסטריה חלפה.

מקי-מאלין. המהפכה הרוסית שהתחוללה השבוע היתה קשה יותר לפיענוח. קרוב לחדאי שלא היתה מאבק אמיתי על עקרונות, אלא מלחמה פשוטה על השלטון.

במשטר המבוסס על דיקטטורה, כל תהגה קולקטיבית יכולה להיות רק זמנית ובת-חלוף. תקופת-מעבר עד התגבש כוחו של האיש החזק ביותר מבין היורשים. זה מכבר היה ברור כי ניקיטה כרושצ'וב הוא האישיות המכרעת. סיום הפרשה היה צפוי.

בכל זאת היה ערך עצום לפירוט העקרונות שהתגהגה החדשה הצהירה עליהם השבוע, וביחוד לפירוט ההאשמות שהוטחו בפני המסולקים. הוא הוכיח כי היסול הסטאליניזם במזרח צועד בד בבד עם היסול המקארתיים במערב. יתכן שלענין ההיסטוריה התאחדנה שתי התופעות למק-סטאליניזם.

המחוסלים הואשמו בביוס משפטים ובי-הריגת פנים-מפסע. בניסיון למנוע את הפגת המתיחות העולמית. האשמות כאלה יכלו לצמוח רק בעם אשר המוני רוצים בשלום ומתעבים טרור פנימי.

חץ הכיוון. חץ הכיוון העולמי מצביע על הרגעה כללית. אין פירוש הדבר כי הרגעה זו תגרוור אחריה באופן אוטומטי הרגעה במרחב השמי. התוצאה יכולה אפילו להיות הפוכה.

אולם לפחות דבר אחד ברור: באופן פת-אומי נוצר השבוע הרקע למדיניות יש-ראלית יוזמה ורבת-תנופה להשגת השלום במרחב.

העם

חשורה השחורה הדקה

המוסד שעמד השבוע במרכז החיים של ישראל היה בית-המשפט. לא חבריה-הכנסת, שאיש לא התעניין בוויכוחי-הסרק שלהם; לא האלופים, שפרשו ממרכז הבמה מאז מיבצע סיני; כי אם שופטים שקטים, כסופר-שיער, עטופים גלימות שחורות, ריתקו אל עצמם את תשומת-הלב הלאומית.

שתי שלישיית של שופטים עסקו בתל-אביב במשפטי המחחרת, שהטילו אור חיוור על פינה אחת של חיי הארץ. שלושה אחרים, במדי צה"ל, ישבו בירושלים מול נאשמי כפר-קאסם. שלישיה שלישית השלימה את דיוניה הסודיים, העומדים להוליד, בעוד ימים מעטים, פסקי-דין שיהודדו בארץ - פסקי-הדין במשפט עמוס בן-גוריון.

אם יכלו השופטים למלא תפקיד כה מרכזי בחיי המדינה, הרי יש לזקוף זאת במידה מכרעת על חשבון הטובים שבין לובשי-הגלימות, העומדים מדי יום נגד גלי ההתנוונות הגואים בשאר שטחי-הציבור והמאיימים להציף גם שטח זה.

נשק ההגנות. מעטים בארץ מעריכים את מלוא קושי התפקיד הזה, המוטל על צמרת השיפוט בארץ. כי שום חומה טבעית אינה מגינה על טוהר השיפוט בישראל, וזולת שכבה דקה של הגנות אישית, אותה הוריש השופט הבריטי לשופט הישראלי. כי אמצעי-הכוח הנתונים בידי השופט הם כלושים ביותר.

בארצות רבות עומד השיפוט מעל לחוק. בארצות-הברית, למשל, הוא כפוף לחוקה מקודשת, המשחררת אותו ממרות הנשיא והקונגרס כאחד. בית-המשפט העליון יכול לפסול כל חוק של הכנסת, כל צו של הנשיא, כשהוא נשמע רק לחוקה ולמצפוניו. זהו נשק אדיר, וצפון בו הכוח לחולל מהפכות.

בישראל אין זכות כזאת. השופט כפוף לחוק הכנסת. פוליטיקאים זריזים דאגו לכך שגם עתה, תשע שנים אחרי קום המדינה, אין בה אף זכר לחוקה מחייבת. אם יחליטו מחר בבוקר 61 חבריה-הכנסת כי כל שטר בישראל זכאי להרוג כל אזרח ברחוב ללא ציון נימוק, יהיה בית-המשפט חייב להיכנע לחוק זה, לשפוט אנשים המתנגדים לכך.

חומת-המגן. אם בכל זאת עומדת חשורה השחורה הדקה של לובשי-הגלימות כחומת-מגן, ואם נראו עד כה רק סדקים קטנים ומעטים בחומה זו, הרי זה מפני שמרחף מעל לשולחנותיהם אידיאל ברור ומגובש: האידיאל של מדינת-החוק. הוא ניתן לעולם על-ידי הגאון הרומאי, והוא משמש מאז כמוודד לבריאותה של כל חברה תרבותית.

דחאק השבוע, כאשר היו כל מעצמות העולם נתונות במשברים מהפכניים עמוקים (ראה להלן), היה היחס לחוק קנה-מידה לטיב התהליך. באמריקה הלך החוק בראש - תשעה שופטים פתחו לבדם ובכוח עצמם דף חדש בוויסטריות של אומתם. בבריית המועצות לא שיחק החוק תפקיד כל שהוא בתהליך, שהיה כולו מאבק של כוח, אך בכל זאת מצאו המנצחים לנחון להאשים את יריביהם כשותפים לפשע הגדול של חיי-סול החוקיות הסוציאליסטית, להבטיח את האדרת החוק בעתיד. ישראל הקטנה יכולה להתגאות בחברת האומות בטיב שופטיה. אולם גם עליה לזכור כי נצחון החוק אינו דבר חריפעי, זהו הישג שיש לכבוש בכל יום מחדש.

מדיניות

המהפכות השקטות

עסוקה בבעיותיה הפנימיות, טרודה בצרות משלה, לא שמה ישראל הקטנה והמנותקת לב לחהליכים הגדולים שהתרחשו בעולם. לאוזני האזרח בצפת ובגדרה הגיע רק הד עמוס מן ההתפוצצויות הגדולות, שהרעירו מדינות-ענק במרחקים.

אולם המאבקים הרחוקים, אף שהיו פני-מיים, ישפיעו במידה רבה על עתידו.

דו-קישוט הדורם. הפצצה הראשונה התפוצצה באמריקה, לפני חודש. היא היתה חבויה בין גליונות-ניר מודפסים, שבישרו את הקץ לתקופה של עשר שנים ארוכות. העם האמריקאי אינו מצטיין בשווי-משקל פנימי כמו הבריטי. הוא צעיר ותוסס, נוטה